

Наставно-научном већу
Филозофског факултета
Универзитета у Нишу

Проф. др Ирена Љубомировић, МА Ненад Радуловић,
Историјска географија античког доба
-рецензија-

Пред нама је изузетно значајан рукопис раних цивилизација Блиског истока, Балкана, југозападне Европе и Медитерана у целини, под насловом *Историјска географија античког доба* аутора др Ирене Љубомировић, ванредног професора и МА Ненада Радуловића, асистента на Департману за историју у Нишу. Написан у форми уџбеника и намењен студентима прве године основних академских студија историје, рукопис представља редак подвиг акумулираних научних сазнања и својим садржајем прати силабус истоименог предмета. Није случајно што се уџбеник назива историјска географија античког доба, јер је то најпрактичнији приступ проучавању антике и тадашњих цивилизација.

Са концептуалне тачке гледишта, рукопис садржи: предговор, три поглавља, карте, регистар појмова и списак извора и литературе.

Прво поглавље под називом „Исток“ садржи девет тематских целина, које обухватају најзначајније источне народе и њихове државне формације у античко доба – Египат, Месопотамију, Асирију, Феникију, Палестину, Персију, а посебно су обрађени и Хетити и Скити. Тематске целине обухватају географски положај, климатске прилике, етнички састав, границе државних формација у појединим периодима историјског развоја, природне услове, ресурсе сировина, урбанизацију градова, насеља и становништва, привреду, грађевинске подухвате, освајачке последице променом граница и обично завршавају кризом и распадом појединих државних структура. Сви они истичу централну улогу градова у развоју привреде, пољопривреде и државног уређења, са посебним акцентом на најзначајније владаре, као и научна, техничка и културна достигнућа, успостављање раних религија и процват архитектуре и уметности. За Блиски исток је, наравно, било кључно претставити историјске области Мале Азије (Понт, Пафлагонија, Битинија, Мизија, Лидија, Карија, Ликија, Памфилија, Киликија, Фригија и Кападокија) као природну везу Европе са Азијом. Свима су дате основне карактеристике и сажет историјат.

Друго поглавље под називом „Хелада“ садржи шест заокружених тематских целина. Најпре је дат посебан преглед историјских области Хеладе и њихових географских одлика (рељеф, клима, становништво итд.), а затим је приказана рана хеленска историја – Крит, Микена и хеленска колонизација. Поглавље се завршава општим прегледом територије Македоније (њене границе, становништво, клима, реке и планине), као и историјским освртом Македонског краљевства од његових најранијих владара, до епохалних источних освајања Александра Великог и на крају распадом македонске државе после његове смрти.

Треће поглавље под називом „Рим“ обухвата четрнаест тематских целина из прошлости Старог Рима. Почиње општим историјско-географским прегледом Апенинског полуострва (границе, историјске области, рељеф, клима, становништво и привреда). Затим су обрађени Етрурци као најстарији становници тог дела света, инвазија Келта, Самнитски ратови, еписки краљ Пир, Пунски ратови, ратови са Илирима и Келтима, три Македонска рата, освајања у Малој Азији, упад Германа-Кимбра и Тевтонаца у Римско царство, Грађански ратови, Рим после убиства Цезара, освајања Августа и балканске провинције у време тетрархије. Све ове историјске околности допринеле су промени граница римске државе, што је у великој мери утицало на укупан друштвени контекст њене новопротиране територије.

Три тематске целине рукописа међусобно су усклађене по обиму, садржајним подтемама и хронолошком редоследу. У кратким синтетичким облицима представљени су бројни садржаји за различите историјске области. Аутори су углавном избегавали да улазе у постојеће научне разлике, дивергентна мишљења и научне расправе, држећи се непобитно утврђене фактографије, што је од посебног значаја. Само по себи, то је условило објективан приказ најважнијих друштвених појава, догађаја и процеса у антици, уз одговарајуће објашњење узрочно-последичних веза.

Текст је заснован на релевантним историјским изворима (Аријан, Херодот, Диодор, Страбон и Тукидид) и обимној литератури компетентних аутора из релевантне области. На почетку сваке наставне јединице дати су њени циљеви са кључним речима, док су на крају приложена наставна питања и задаци за проверу и утврђивање знања студената. Приложена питања су директна, логична и усмерена на фундаментална знања и фактографију. Такође, ради лакше оријентације у времену и простору, као конкретну илустрацију приказаних садржаја, свака наставна јединица опремљена је историјским картама.

На основу свега наведеног, посебна ми је част и задовољство да Филозофском факултету у Нишу препоручим објављивање рукописа *Историјска географија античког доба* аутора проф. др Ирене Љубомировић и МА Ненада Радуловића.

У Скопљу

22.2.2022.

Проф. др Катерина Младеновска-Ристовска,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопље,
Институт за националну историју